Palvelut/Timo Salovaara

29.1.2019

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Asia: HE 284/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

VÄESTÖREKISTERIKESKUKSEN ASIANTUNTIJALAUSUNTO

Väestörekisterikeskus (VRK) kiittää mahdollisuudesta tulla valiokuntaan kuultavaksi ja lausuu hallituksen esityksestä seuraavasti.

Väestörekisterikeskus katsoo yleisesti, että valmisteltu sääntely on kokonaisuudessaan erittäin kannatettavaa ja edellytys julkisen hallinnon sähköistämiselle, yhdenmukaisemmille toimintatavoille, yhteentoimivuudelle sekä byrokratian vähentämiselle valtionhallinnon ja tarpeellisen osin muun julkisen hallinnon sisällä. Lisäksi Väestörekisterikeskus katsoo, että sääntelyllä on positiivisia vaikutuksia julkisen hallinnon asiakkaisiin, sekä luonnolliseen henkilöihin että oikeushenkilöihin.

Väestörekisterikeskus esittää kootusti seuraavat huomiot annettuun esitykseen:

1) Yleislainsäädännöllä pitäisi pyrkiä säätelemään mahdollisimman kattavasti koko tiedonhallintalain soveltamisalaa siten, että jatkovalmistelussa arvioidaan kriittisesti tarvetta erityislainsäädännölle ja pyritään sisällyttämään yhteneväistä sääntelyä yleislakiin. Tämä koskee erityisesti tietojen luovutuksen sääntelyä sekä julkisen että yksityisen sektorin toimijoille, joka nykyisellään perustuu pitkälti erityislakien säännöksiin.

2) Tietojen vaihtoa julkishallinnossa helpotetaan ja hallinnon asiakkailta ei pyydetä erikseen tietoa, joka on saatavilla rekistereistä. Lupa- ja selvittelymenettelyistä luovutaan julkishallinnossa mahdollisimman laajasti, ja asetelma on, että viranomainen voi luottaa toisen viranomaisen toimivan asetettujen yleisten vaatimusten mukaisesti. Tämä edellyttää esitetyn mukaisesti tietoturvallisuutta koskevan sääntelyn ulottamista yhtenäisenä myös kunnallisiin viranomaisiin.

3) Tiedonhallintayksiköt velvoitetaan huomioimaan kansalaisten tietoon liittyvät oikeudet tiedonhallintaansa toteuttaessaan ja suunnitellessaan. Lisäksi liittyen mydata-sääntelyyn ja -kehitykseen, varmistetaan, että sääntely luo mahdollisuuksia kehittää mydataa. Samalla on kuitenkin varmistettava palveluprosessien sujuvuus hallinnon asiakkaan tahdonilmaisusta huolimatta lakisääteisiä prosesseja toteutettaessa

4) Vastuut ja velvoitteet muun muassa yhteentoimivuuden turvaamisessa ja kokonaisarkkitehtuurin huomioimisessa on oltava selkeät.

5) Teknisten rajapintojen rakentaminen ja käyttö tietojen vaihdossa viranomaisten välillä pitäisi olla velvoitettavaa. Velvoitteen tulisi koskea uusien järjestelmien lisäksi myös keskeisiä olemassa olevia järjestelmiä. Rajapintojen kautta tapahtuva tietojen kysely pitäisi olla ensisijainen tapa ja katseluyhteyden osalta perusteluihin pitäisi tarkentaa sen käyttötarkoitusta. Edelleen eräajoilla tapahtuvat tietojen siirrot pitäisi mahdollistaa vain rajattuihin tilanteisiin.

6) Tiedonhallintalautakunnan on oltava resursseiltaan sekä kompetenssiltaan toimija, joka pystyy ottamaan kantaa ja käsittelemään tehokkaasti sille annettuja tehtäviä. Lisäksi valvonnan keinoihin ja vastuiden selkeyttämiseen on täytäntöönpanon puitteissa kiinnitettävä erityistä huomiota.

7) Esitettyjen henkilöresurssien ja kustannusten osalta katsotaan hallituksen esityksen kirjaukset riittäviksi, mutta näitä on arvioitava vielä käytännön tehtävien hoidon alettua, jotta voidaan taata riittävä resursointi siirtymäkauden aikaiseen lisääntyneeseen asiantuntija- ja koulutuspalveluiden tarpeeseen.

Väestörekisterikeskus pitää hallituksen esitystä kokonaisuudessaan hyvin valmisteltuna ja edellä esitetyt huomiot liittyvät lähinnä esitetyn säätelyn käytännön täytäntöönpanoon sekä säätelyn myöhempään kehittämiseen.

VÄESTÖREKISTERIKESKUS

Timo Salovaara
Johtaja, Palvelut